

Achtergrondinformatie over de vijf elementen

De brede Beek

De Brede Beek, het water waaraan Nijkerk is ontstaan, was indertijd een snelstromende beek en is het oudste monument van Nijkerk. In 1900 liep hij bijna door tot aan het Verlaat. Verlaat betekent dat hier een voorziening in de beek was gemaakt waardoor men het water sneller kon later stromen en de watermolen beter kon draaien.

Toen in 1720 de Arkervaart verdiept en verbreed werd nam de waterkracht sterk af. Dat betekende het einde van de watermolen. Ze werd omgebouwd tot een rosmolen. Een paard liep elke dag zijn rondjes om de molenstenen om hun werk te laten doen. In 1867 stopte ook de rosmolen. De gemeente wilde de molen slopen om meer ruimte voor de veemarkt te creëren. Een collecte onder de burgers moest worden gehouden om het pand te kunnen betalen.

De eigenaar van de molen ging op de hoek van het Verlaat wonen. Hij kreeg naast het flinke bedrag voor de molen ook nog het recht van vrij uitzicht op de haven. Dit verklaart het huidige mooie wijde uitzicht vanaf het Plein naar de Kolk. Het waaggebouw kwam in plaats van de watermolen.

Rond 1975 vond men zo'n beek maar niks en werd hij vanaf de rondweg tot in de stad overkluisd.

In 2001 kwam men tot het inzicht net als in veel andere plaatsen dat z'n water wel sfeer geeft aan de stad. De beek werd weer een open water. Door dat regenwater via riolen van de stad wordt afgevoerd is de stroming in de beek minimaal. Door de nieuwe aanleg van regenriolering in Nijkerk hopen we dat hij weer gaat stromen op het plein

De muziektent

In 1924 bestond het Nijkerks Stedelijk Fanfarekorps 30 jaar. Ze maakten toen gebruik van een uitneembare muziektent. In Nijkerk werden vroeger veel feesten georganiseerd waar de hele stad op af kwam en het Fanfarekorps speelde dan altijd een grote en onmisbare rol. Ze verzochten de gemeenteraad om een muziektent met een vaste plaats midden in de stad. En die kwam er. Datzelfde jaar werd hij op het Plein gebouwd.

Maar de boeren klaagden, de tent nam te veel plaats in. Ze konden hun koeien niet kwijt. In 1941 werd de tent verplaatst naar het van Reenenpark. De verhuizing van de muziekkoepeel ging niet makkelijk. Hij was te breed om door de smalle straten van de stad vervoerd te worden. De oplossing: via de Kolkstraat naar de haven, vandaar werd hij plank voor plank over de Havenlijn naar het Vetkamp geduwd. Al met al een hele onderneming, maar de muzikale sfeer was uit de binnenstad.

In 2001 na een grote renovatie van het plein kwam de huidige muziektent terug op het plein. Het is een plek waar iedereen die iets wil vertonen, vooral muziek, in de vorm van een koor, een muziekkorps of een DJ zijn plek heeft gevonden.

De van Kluyve Lantaarn

Op 1 november 1923 werd J.K.A.M. van Kluyve burgemeester van Nijkerk. Hij was daarvoor burgemeester in Dinxperloo geweest. Op de voet van de lantaarn staat dat deze door de burgerij van Nijkerk in 1935 is aangeboden in verband met zijn 25 jarig ambstjubileum van 1910-1935. Hij is tot 1938 burgemeester van Nijkerk geweest. Hij was 65 jaar toen hij stopte en was 15 jaar burgemeester van Nijkerk geweest.

Burgemeester van Kluyve woonde in het huis waar restaurant Eight nu is gevestigd. Na de oorlog had de Hr. Kroon hier zijn melkwinkel. Aan de entree was goed te zien dat het eerst een woonhuis is geweest. Je kwam via de hal en een deur naar links de winkel binnen.

De burgemeester had een prachtig uitzicht op "zijn" lantaarn. In 1970 moest deze plaats maken voor de renovatie van het plein en het dempen van de brede beek, anders gezegd het veld moest geruimd worden in verband met parkeerruimte.

De lantaarn heeft tot ca 1995 op de zolder van Openbare Werken gelegen. Bij een renovatie werd de lantaarn helaas niet op zijn oude plaats teruggezet. Auto's parkeerden nog op het Plein.

Boerenmaandag beeld/ Veemarkt.

Het beeld met drie koeien en twee handel drijvende boeren werd op 23 juli 1981 onthuld. Het in opdracht van de gemeente Nijkerk door Julia Verschuer gemaakt beeld is een herinnering aan de veemarkt die tot 1980 elke maandagmorgen gehouden werd.

Het is sinds 1980 dat elk jaar de Boerenmaandag wordt gehouden. Besmettelijke ziektes onder de dieren maakten markten onmogelijk. Nu weten we dat dierenziektes ook op mensen kunnen overgaan als je er maar lang genoeg mee omgaat.

De pomp

Geschonken door de NOV in 1997 naar aanleiding van de herinrichting van het Plein. De pomp is in 1998 na een renovatie van het plein, toen kwamen er muurtjes en werd de lantaarn teruggezet. geschonken door de toenmalige Nijkerkse Winkeliers Vereniging met als voorzitter de heer Mocking.

Puur ter verlevendiging van het plein. Er kwam water uit de pom middels een voetpedaal in de vorm van een balletje.

De plek is puur willekeurig geweest want er heeft nooit een pomp op het plein gestaan. Na de markt werd wel altijd het Plein schoon gespoten i.v.m. de koeienstront waar het vol mee lag.

Bankje

Bankje gemaakt door Linda Verkaaik is een ontmoetingsbankje waar je aan twee kanten op kunt zitten. Het bevat een mooie verlichte spreuk in de rugleuning: "Adem licht in en geluid, proef de stad en adem uit", en elementen van beeldbepalende gebouwen in Nijkerk: De Salentein, de watertoren, het Museum, De toren, het gemeentehuis, de eierhal, het stoomgemaal en de koeien in polder Arkemheen. Gebrek aan gesprekstof hoeft er daarom nooit te zijn. Wat is er mooier dan over je geliefde stad te praten op een mooi plein.

Toelichting bij de objecten geschreven door Jan Cozijnsen (voorzitter van Stichting oud Nijkerk)